

LEP VRT

pomlad 2016

& naravna lekarna

Najnovejši trendi

**Kraljestvo
balkonskega
cvetja**

EKO VRTNARJENJE:
**Sadite v dovolj
toplo zemljo**

NENAVADNE
VRTNINE, KI JIH
NAROČITE S KAVČA

**Visoke
grede niso le
modna muha**

**5 rastlin
za ohranjanje mladosti**

Pišeta: Davor Špehar & Primož Brezovec

Škarje v roke

Pravilna rez za obilen pridelok

Če ste sadno drevje sadili jeseni, je v celinskem podnebjju pravi čas za rez zgodnja pomlad, ko mine nevarnost pozebe. S strokovno rezjo sadnega drevja se doseže primerna gojitvena oblika z ustrezno razporeditvijo vej ter ohranja optimalno razmerje med rastjo in rodnostjo.

R

ez drevja ne pomeni, da odrežemo kar se nam zdi odveč ali nas moti, temveč moramo poznati osnove in zakonitosti rezi, prepoznati rodni les, gojitvene oblike in vedeti, kako režemo vsako sadno vrsto posebej.

Osnove rezi

S prikrajševanjem sadik spodbudimo razraščanje prvih ogrodnih vej, ki bodo že v drugem letu lahko obrodile plodove. Jeseni posajeno sadiko brez predčasnih poganjkov prikrajšamo na primerno višino. Jablane, cepljene na šibkih podlagah, na primer M9, krajša-

mo na višini 70 cm od tal, pri vzgoji v špalir pa 50 cm.

Jablane in hruške, cepljene na srednje bujnih podlagah, kot je MM 106, in pri hruškah s podlago kutine prikrajšamo na 80 do 90 cm. Koščičarje (slive, češnje, breskve ...) krajšamo na približno en meter.

FOTO: Canstockphoto

Pri sadikah s predčasnimi poganjki porežemo vse poganjke do tam, kjer določimo višino debla. Poganjke, ki nam bodo služili kot prve ogrodne veje, pa prikrajšamo in upognemo s privezovanjem v vodoravni položaj, da se bodo ti obraščali. Približno 40 cm nad prvimi poganjki prikrajšamo vrh, na primeren brst, ki bo nadaljeval rast. V obeh primerih nadaljujemo zgodbo vsako leto, do formiranja drevesa v polni rodnosti.

Spodrezovanje

Če veja raste preveč pripognjeno, jo prikrajšamo na bolj pokončen poganjek, ki ga nato privežemo v vodoravni položaj.

Izrezovanje bohotivk

Izrazito pokončni poganjki, ki jim rečemo bohotivke ali vodni poganjki, pogovorno pa divjaki, nosijo le vegetativne brste, ki so porabniki hrane in senčijo krošnjo. Izrežemo jih gladko pri osnovi in ne puščamo čepov. Ne krajšamo, saj s tem le spodbujamo novo pokončno metlasto razrast.

Rez na čep

Na čep režemo takrat, ko želimo spodbuditi novo, mlado rast. Takšno rez pogosto uporabljamo pri breskvi, aktinidiji, vinski trti.

FOTO: Zeleni Svet

FOTO: Zeleni Svet

Zlata pravila

- Poganjki, ki se končajo z debelejšimi brsti, so cvetni poganjki, tisti s tanjšimi pa listni. Drevje tvori rodne (cvetne) brste na enoletnem lesu, ki izrašča iz dvoletnega. To je zlato pravilo pri večini sadnih vrst z nekaj izjemami. Od vegetativnih se največkrat ločijo po velikosti in obliki.
- Pri nekaterih sadnih vrstah rodni brstov ne vidimo v času glavne rezi in se pokažejo šele nekoliko kasneje, zato je pomembno poznati tudi, kje posamezne vrste tvorijo rodni nastavek, da ga z nepoznavanjem ne izrežemo in smo tako ob pridelek.
- Kadar je veliko cvetnih poganjkov, je treba drevo bolj porezati, da ne porabi preveč hrane, sicer se bo izčrpalo in naslednje leto precej slabše rodilo.
- Če je preveč listnih poganjkov, malce umirimo rast tako, da rez opravimo kasneje, marca. Za umirjanje rasti drevesa lahko kakšne poganjke tudi upognemo v vodoravno linijo - to upočasni rast in pospeši tvorbo cvetnih brstov.
- Pred rezjo je priporočljivo obiskati poučne delavnice s praktičnim prikazom, pregledati in nabrusiti orodje za rez ali osvežiti znanje s pomočjo strokovne literature.

skrajno levo

Spodrezovanje

levo

Iz čepa požene šparon, ki nosi rodne brste.

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj

Rez na prstan

Rez na prstan

Na prstan režemo vodoravno na provodnik, ko želimo spodbuditi novo mlado rast pod večjim kotom (najpogosteje breskev, aktinidija, trta).

Zarezovanje

Če nam na določenem delu krošnje ali provodnika manjka nova veja, moramo spomladi zarezati z žagico tik nad spečim brstom. Zarežemo le 1 do 3 cm širine in dolžine. Če želimo rodni brst, pa to storimo konec julija pod spečim brstom. Ukrep velja samo za pečkarje, torej jabolane in hruške. Koščičarji bodo radi smolili, če jih bomo zarezovali.

Odvajanje na položen poganjek

Pri sadnih vrstah, ki imajo v osnovi pokončno rast, vejo odvedemo na navzven rastoč poganjek, da razpiramo krošnjo in omogočamo boljšo osvetlitev.

Upogibanje vej

Z upogibanjem vej v vodoravno lego dosežemo enakomernejšo razmerje

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj

Odvajanje omogoča boljšo osvetlitev krošnje.

med rastjo in rodnostjo. Za lažje razumevanje si predstavljamo cev, napolnjeno z vodo. Če jo obrnemo navpično, bo voda odtekla nazaj, če pa bo cev z vodo v vodoravni legi, bo voda nekoliko odtekala in tudi zastajala. S prepogibanjem vej v vodoravno lego in krašanjem bomo dosegli nekaj nove rasti za prihodnje leto, razvoj rodnihih brstov na lanskoletnem lesu in tudi kakšnega divjaka, ki pa ga bomo izrezali pri osnovi. Mlade veje enostavno upognemo in privežemo ob količek, debelejšje veje na spodnjem delu nekajkrat zažagamo in nato upognemo, sicer jih lahko zlomimo.

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj

Krašanje sadike brez predčasnihih poganjkov

spodaj

Gvetni brsti hruške

FOTO: Zeleni Svet

Koristnost rezi

Z redčenjem in zračenjem krošnje dosežemo, da poganjki niso preblizu skupaj, da si ne delajo sence, se ne prekrivajo in križajo. V pravilno obrezani zračni krošnji je manj možnosti za razvoj boleznih in škodljivcev.

Rez spodnjih vej

Spodnje veje izrežemo, če se dotikajo tal, so preveč zasenčene, ali jih sčasoma pomladimo na primeren nov poganjek.

Rez vrhov dreves

Posebno pozornost vedno namenimo vrhovom dreves, saj se tam zaradi sončne osvetlitve in večje koncentracije hranilnih snovi tvorijo najbolj kakovostni plodovi. Vrhove režemo čim kasneje, zlasti če drevje raste bujno.

FOTO: Zeleni Svet

zgoraj

Upogibanje vej v vodoravni položaj

spodaj

Zarezovanje nad spečim brstom

FOTO: Zeleni Svet

Video vsebine

"REZ SADNEGA DREVJA"

s prikazom pravilne rezi si lahko ogledate na portalu

